

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 9ης Ιουλίου 1997 *

Στην υπόθεση T-455/93,

Hedley Lomas (Ireland) Ltd, εταιρία ιρλανδικού δικαίου, με έδρα το Δουβλίνο,

Sharpbond Trading Ltd, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Stratford-upon-Avon (Ηνωμένο Βασίλειο),

J. & S. A. Wood (Livestock Exports) Ltd, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Redditch, (Ηνωμένο Βασίλειο),

J. & S. A. Wood, με έδρα το Redditch,

Lesley Dorothy Joan Mills, κάτοικος Framlingham (Ηνωμένο Βασίλειο),

Live Sheep Traders Ltd, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Framlingham,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Livestock Sales Transport Ltd, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Framlingham,

Peter Ziokowski, κάτοικος Folkestone (Ηνωμένο Βασίλειο),

Brigstock Farms Ltd, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Λονδίνο,

K. A. & S. B. M. Feakins, με έδρα το Llancloudy (Ηνωμένο Βασίλειο),

Deaconvale Ltd, εταιρία αγγλικού δικαίου, με έδρα το Gloucester (Ηνωμένο Βασίλειο),

εκπροσωπούμενοι από τον Conor Quigley, barrister, του δικηγορικού συλλόγου Αγγλίας και Ουαλίας, κατόπιν παραγγελίας του Anthony M. Burstow, solicitor στο Crawley, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Jean-Marie Bauler, 42, Grand-rue,

προσφεύγοντες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους Thomas van Rijn και Christopher Docksey, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενους από την Philippa Watson, barrister, του δικηγορικού συλλόγου Αγγλίας

και Ουαλίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

υποστηριζόμενης από το

Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενο από τον John E. Collins, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενο από τον Gerald Barling, QC, του δικηγορικού συλλόγου Αγγλίας και Ουαλίας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία του Ηνωμένου Βασιλείου, 14, boulevard Roosevelt,

παρεμβαίνον,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή με την οποία ζητείται η ακύρωση του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1922/92 της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1992, περί τροποποίησης του κανονισμού (ΕΟΚ) 1633/84 για τις λεπτομέρειες εφαρμογής της μεταβλητής προμοδότησης για τη σφαγή των προβατοειδών και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2661/80 και περί καθορισμού των όρων αποδόσεως του clawback μετά την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-38/90 και C-151/90 (ΕΕ L 195, σ. 10),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τον K. Lenaerts, Πρόεδρο, την P. Lindh και τον J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 21ης Νοεμβρίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο και ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του προβείου και αιγείου κρέατος θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1837/80 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1980 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/029, σ. 150, στο εξής: κανονισμός 1837/80).
- 2 Το άρθρο 9 του κανονισμού αυτού όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 871/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984 (ΕΕ L 90, σ. 35), επέτρεψε στο Ηνωμένο Βασίλειο να χορηγήσει μεταβλητή πριμοδότηση για τη σφαγή προβατοειδών.
- 3 Για να αποφευχθεί η διατάραξη του διακρατικού εμπορίου και η στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ παραγωγών των διαφόρων περιοχών, λόγω της καταβολής της πριμοδοτήσεως αυτής, η παράγραφος 3 του άρθρου αυτού προέβλεπε, στην περίπτωση πληρωμής της πριμοδότησης για αυτά τα προϊόντα, τη θέσπιση μέτρων βάσει των οποίων θα εισπράττεται ένα ποσό ισοδύναμο — κοινώς αποκαλούμενο «clawback» — κατά την εξαγωγή των προϊόντων από το οικείο κράτος μέλος.

4 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1633/84 της Επιτροπής, της 8ης Ιουνίου 1984, περί των λεπτομερειών εφαρμογής της μεταβλητής προμοδότησης για τη σφαγή προβατοειδών και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΟΚ) 2661/80 (ΕΕ L 154, σ. 27, στο εξής: κανονισμός 1633/84) καθόρισε τα του υπολογισμού και της εισπράξεως του clawback.

5 Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού αυτού όριζε:

«1. Για το Ηνωμένο Βασίλειο, το ποσό που εισπράττεται κατά την έξοδο των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1, στοιχεία α' και γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1837/80, από την περιοχή 5 όταν χορηγείται η προμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, καθορίζεται από την Επιτροπή κάθε εβδομάδα. Το ποσό αυτό είναι ισοδύναμο με εκείνο της προμοδότησης, το οποίο καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, για την εβδομάδα κατά τη διάρκεια της οποίας πραγματοποιείται η έξοδος των εν λόγω προϊόντων.

2. Κατά την έξοδο από το έδαφος της περιοχής 5 των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1, στοιχεία α' και γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1837/80, συστήνεται εγγύηση. Η εγγύηση αυτή καθορίζεται από το Ηνωμένο Βασίλειο σε επίπεδο επαρκές για την κάλυψη του οφειλόμενου σύμφωνα με την παράγραφο 1 ποσού και τουλάχιστον ίσο με το προβλεπόμενο ποσό της προμοδότησης για την εβδομάδα που προηγείται εκείνης κατά τη διάρκεια της οποίας πραγματοποιείται η έξοδος. Η εγγύηση αυτή αποδεσμεύεται αμέσως μετά την καταβολή του ποσού που αναφέρεται στην παράγραφο 1.»

6 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3013/89 του Συμβουλίου, της 25ης Σεπτεμβρίου 1989, για την κοινή οργάνωση αγορών στον τομέα του προβείου και αιγείου κρέατος (ΕΕ L 289, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 3013/89), που εφαρμόστηκε από 1ης Ιανουαρίου 1990, κατήγγησε τον κανονισμό 1837/80 και θέσπισε νέα κοινή οργάνωση. Ο κανονισμός αυτός δημιούργησε ενιαία αγορά υπό την επιφύλαξη ορισμένων μεταβατικών διατάξεων. Οι μεταβατικές αυτές διατάξεις περιελάμβαναν ιδίως εξουσιοδότηση του Ηνωμένου Βασιλείου να χορηγεί μεταβλητή προμοδότηση για σφαγή μέχρι τέλους της περιόδου εμπορίας 1992. Το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 1837/80, όπως είχε τροποποιηθεί,

αντικαταστάθηκε από την ουσιαστικά πανομοιότυπη διάταξη του άρθρου 24, παράγραφος 5, του κανονισμού 3013/89. Σε περίπτωση πληρωμής της προμιοδοτήσεως, επισπράττεται clawback επί του κρέατος που εξέρχεται του Ηνωμένου Βασιλείου.

- 7 Προηγουμένως, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3246/91 της Επιτροπής, της 7ης Νοεμβρίου 1991, που επιτρέπει στο Ηνωμένο Βασίλειο να μη χορηγεί πλέον στη Μεγάλη Βρετανία μεταβλητή προμιοδότηση για τη σφαγή των προβατοειδών και για παρέκκλιση από τον κανονισμό 1633/84 (ΕΕ L 307, σ. 16), είχε επιτρέψει την κατάργηση της προμιοδοτήσεως από της ενάρξεως της περιόδου εμπορίας 1992.
- 8 Το 1990 υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο διάφορα προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με το κύρος του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1633/84.
- 9 Με απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992, C-38/90 και C-151/90, Lomas κ.λπ. (Συλλογή 1992, σ. I-1781, στο εξής: απόφαση Lomas), το Δικαστήριο αποφάνθηκε:
 - «1) Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1633/84 της Επιτροπής, της 8ης Ιουνίου 1984, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής της μεταβλητής προμιοδοτήσεως για τη σφαγή προβατοειδών και για κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2661/80, είναι ανίσχυρο καθόσον η Επιτροπή, προβλέποντας την είσπραξη ποσού clawback, που στις περισσότερες περιπτώσεις δεν αντιστοιχεί ακριβώς προς το ποσό της χορηγηθείσας προμιοδοτήσεως σφαγής, υπερέβη τις εξουσίες που της παρέχει το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1837/80 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1980, περί κοινής οργανώσεως αγορών στον τομέα του προβείου και αιγείου κρέατος, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 871/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984. Το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1633/84, είναι επίσης ανίσχυρο καθόσον προβλέπει τη σύσταση εγγυήσεως για την κάλυψη του οφειλομένου βάσει της παραγράφου 1 ποσού.

2) Η αναγνώριση του ανισχύρου των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1633/84 δεν μπορεί να προβληθεί με αναδρομικό αποτέλεσμα ανατρέχον σε ημερομηνία προγενέστερη της εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως, εξαιρουμένης της περιπτώσεως των επιχειρηματιών ή των δικαιούχων τους οι οποίοι, πριν από την εν λόγω ημερομηνία, άσκησαν ένδικη ή άλλη, ισοδύναμη κατά το ισχύον εθνικό δίκαιο, προσφυγή.

3) Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει την υποχρέωση από το κοινοτικό δίκαιο να απαιτεί την προσκόμιση εγγράφων για τις εξαγωγές προβατοειδών ή προβαίου κρέατος που υπόκεινται στην εισπραξη clawback και να επιβάλλει κυρώσεις στους επιχειρηματίες που υποβάλλουν ψευδείς δηλώσεις μέσω των εγγράφων αυτών.»

10 Η Επιτροπή εξέδωσε κατόπιν αυτού τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1922/92, της 13ης Ιουλίου 1992, περί τροποποιήσεως του κανονισμού 1633/84 και περί καθορισμού των όρων αποδόσεως του clawback μετά την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-38/90 και C-151/90 (ΕΕ L 195, σ. 10, στο εξής: κανονισμός 1922/92 ή επίδικος κανονισμός).

11 Το άρθρο 1, σημείο 1, του κανονισμού αυτού αντικατέστησε το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1633/84 με το ακόλουθο κείμενο:

«1. Για το Ηνωμένο Βασίλειο, το ποσό της “clawback” που εισπράττεται κατά την έξοδο από την περιοχή 1 των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1, στοιχεία α' και γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 3013/89, σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 5, του εν λόγω κανονισμού, είναι ισοδύναμο με το ποσό της προμολογήσεως που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, του παρόντος κανονισμού και χορηγείται πραγματικά για τα ίδια προϊόντα που υπάγονται στην “clawback”.

Μετά από αίτηση του εμπορευομένου, το ποσό της “clawback” καθορίζεται σε ποσό ίσο με τον μέσο όρο της προμολογήσεως που έχει καθοριστεί για την εβδομάδα εξόδου των προϊόντων και για τις τρεις προηγούμενες εβδομάδες.

Οι εμπορευόμενοι υποδεικνύουν, εντός 28 ημερών από την τακτοποίηση [κοινοποίηση] από τις αρμόδιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου, την εναλλακτική επιλογή βάσει της οποίας προτίθενται να ενεργήσουν. Η εναλλακτική επιλογή που ακολουθούν εφαρμόζεται σε όλες τις “clawback” στις οποίες υπόκειται ο εμπορευόμενος.

Στην περίπτωση της πρώτης εναλλακτικής επιλογής, ο εμπορευόμενος παρέχει συγχρόνως, προς ικανοποίηση των αρμοδίων αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου, τις αποδείξεις του ποσού προμολόγησης που έχει πραγματικά χορηγηθεί στα προϊόντα που υπάγονται στην εν λόγω “clawback”. Η προθεσμία υποβολής της αποδείξεως μπορεί να παραταθεί κατά 60 επιπλέον ημέρες από τις εν λόγω αρχές.

Στην περίπτωση της δεύτερης εναλλακτικής επιλογής, οι αρμόδιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου ανακοινώνουν στους εμπορευομένους το ποσό της “clawback” που υπολογίζεται σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο.

Αν η εναλλακτική επιλογή δεν αναφερθεί εντός 28 ημερών ή, αν, στην περίπτωση της πρώτης εναλλακτικής επιλογής, δεν υποβληθούν οι σχετικές αποδείξεις εντός της συμπληρωματικής προθεσμίας των 60 ημερών, η εγγύηση παρακρατείται στο σύνολό της.»

- 12 Το άρθρο 2, που είναι η επίδικη εν προκειμένω διάταξη (στο εξής: επίδικο άρθρο), έχει ως εξής:

«1. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές αποδίδουν, εντός του ορίου και υπό τους όρους που καθορίζονται από την αντίστοιχη εθνική νομοθεσία, τη διαφορά μεταξύ της “clawback” που πληρώθηκε και του ποσού της προμολόγησης που καθορίστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1633/84 η οποία πραγματικά χορηγήθηκε για τα ίδια προϊόντα στους εμπορευομένους ή στους εντολοδόχους τους, οι οποίοι, πριν από την απόφαση που εκδόθηκε στις 10 Μαρτίου 1992 από το Δικαστήριο στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-38/90 και C-151/90, είχαν κινήσει τη σχετική διαδικασία ή είχαν υποβάλει ανάλογη καταγγελία σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας, κατά της μεθόδου υπολογισμού του ποσού της “clawback” που αναφέρεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού.

Μετά από αίτηση του εμπορευομένου, η απόδοση μπορεί επίσης να αφορά τη διαφορά μεταξύ της “clawback” που πραγματικά πληρώθηκε και του μέσου όρου της προμοδοτήσεως που καθορίστηκε για την εβδομάδα εξόδου των εμπορευμάτων και για τις τρεις προηγούμενες εβδομάδες.

2. Πριν από τις 30 Νοεμβρίου 1992, τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ανακοινώνουν στις αρμόδιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου:

- την ημερομηνία αποστολής της αιτήσεως,
- το ποσό της “clawback” που πληρώθηκε από την ημερομηνία αυτή μέχρι τις 10 Μαρτίου 1992 και
- εκτός εάν κατά την ημερομηνία αυτή έχει υποβληθεί αίτηση βάσει της παραγράφου 1, δεύτερο εδάφιο, το ποσό της προμοδοτήσεως που έχει πραγματικά χορηγηθεί για τα ίδια προϊόντα και υπόκειται στην “claw-back”,

και υποβάλλουν τις αναγκαίες αποδείξεις όσον αφορά τα ανωτέρω στοιχεία.

3. Πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1992, οι αρμόδιες αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου ανακοινώνουν στην Επιτροπή τον αριθμό των αιτήσεων αποδόσεως που υποβλήθηκαν δυνάμει της παραγράφου 1 και παρέχουν για κάθε περίπτωση λεπτομερείς πληροφορίες για την περίοδο που αφορούν και το ζητούμενο προς απόδοση ποσό.»

- 13 Οι προσφεύγοντες στην υπό κρίση υπόθεση ασχολούνται με εξαγωγές προβαίου κρέατος από το Ηνωμένο Βασίλειο και ιδίως ζώντων ζώων. Σε διάφορες ημερομηνίες μεταξύ των ετών 1980 και 1992 κατέβαλαν ορισμένα ποσά στην αρχή του Ηνωμένου Βασιλείου που είναι αρμόδια για τη διαχείριση του συστήματος των μεταβλητών πριμοδοτήσεων για σφαγή, δηλαδή στον Intervention Board for Agricultural Produce (οργανισμός παρεμβάσεως για τα γεωργικά προϊόντα, στο εξής: οργανισμός παρεμβάσεως). Τα ποσά αυτά καταβλήθηκαν βάσει τιμολογίων που αντιπροσώπευαν ορισμένα ποσά clawback τα οποία είχε υπολογίσει ο οργανισμός παρεμβάσεως με βάση τις διασαφήσεις των προσφευγόντων όσον αφορά τον αριθμό και τις κατηγορίες προβάτων που εξήγαγαν. Μετά την έκδοση της αποφάσεως Lomas, τα τιμολόγια που εκκρεμούσαν ακόμα στις 10 Μαρτίου 1992 δεν εξοφλήθηκαν από τους προσφεύγοντες. Οι προσφεύγοντες είχαν ασκήσει προσφυγή πριν από την ημερομηνία εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως του Δικαστηρίου, δηλαδή πριν από τις 10 Μαρτίου 1992, και ζήτησαν την επιστροφή των ποσών που είχαν καταβάλει κατ' εφαρμογήν του άρθρου 4 του κανονισμού 1633/84.
- 14 Το 1994 υποβλήθηκε στο Δικαστήριο νέα σειρά προδικαστικών ερωτημάτων βάσει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, όσον αφορά το κύρος και την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1633/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1922/92.
- 15 Με απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 1996 στην υπόθεση C-212/94, FMC κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-389, στο εξής: απόφαση FMC), το Δικαστήριο αποφάνθηκε:
- «1) Από την εξέταση των ερωτημάτων δεν προέκυψε κανένα στοιχείο που να μπορεί να θίξει το κύρος ούτε του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1633/84 της Επιτροπής, της 8ης Ιουνίου 1984, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής της μεταβλητής πριμοδότησης για τη σφαγή των προβατοειδών και για κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2661/80, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1922/92 της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1992, περί τροποποίησης του κανονισμού 1633/84 και περί καθορισμού των όρων αποδόσεως του clawback μετά την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-38/90 και C-151/90, ούτε του άρθρου 2 του κανονισμού 1922/92.
- 2) Ο περί αποδείξεως όρος που επιβάλλεται από το άρθρο 4, παράγραφος 1, του προπαρατεθέντος κανονισμού 1633/84, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του προπαρατεθέντος κανονισμού 1922/92, και από το άρθρο 2

του τελευταίου αυτού κανονισμού, πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι οι έμποροι οφείλουν να αποδεικνύουν, επαρκώς κατά την κρίση των αρμοδίων αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και εντός της καθοριζομένης με τον κανονισμό 1922/92 προθεσμίας, το ύψος της προμολογηθείσας που έχει πράγματι χορηγηθεί για τα υποκειμένα στο clawback προϊόντα, υπό την προϋπόθεση ότι οι εφαρμοστέοι εθνικοί κανόνες δεν θίγουν το περιεχόμενο και την αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου.

- 3) Όσον αφορά τις αιτήσεις επιστροφής του clawback που καταβλήθηκε αχρεωστήτως πριν από τις 10 Μαρτίου 1992, η σκέψη 30 της αποφάσεως της 10ης Μαρτίου 1992, C-38/90 και C-151/90, Lomas κ.λπ., πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι επιτρέπει στους επιχειρηματίες ή στους έλκοντες εξ αυτών δικαιώματα, οι οποίοι, πριν από την ημερομηνία αυτή, άσκησαν ένδικο προσφυγή ή άλλη ισοδύναμη σύμφωνα με το ισχύον εθνικό δίκαιο ένσταση, να επικαλούνται το ανίσχυρο του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, του προπαρατεθέντος κανονισμού 1633/84 από της ενάρξεως της ισχύος του, υπό την επιφύλαξη εφαρμογής, εντός των επιβαλλομένων από το κοινοτικό δίκαιο ορίων, ενδεχομένων εθνικών διατάξεων οι οποίες περιορίζουν τον προ της ασκήσεως της προσφυγής χρόνο για τον οποίο μπορεί να υπάρξει επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού.
- 4) Όσον αφορά τα σημεία που δεν ρυθμίστηκαν με το άρθρο 2 του προπαρατεθέντος κανονισμού 1922/92, τα εθνικά δικαστήρια που θα κληθούν να αποφανθούν επί αιτήσεως επιστροφής του αχρεωστήτως καταβληθέντος clawback πρέπει να εφαρμόσουν το εθνικό δίκαιό τους, εφόσον οι προβλεπόμενες από αυτό διαδικαστικές λεπτομέρειες δεν είναι λιγότερο ευνοϊκές από εκείνες που αφορούν παρόμοιες αγωγές εσωτερικού δικαίου και εφόσον οι λεπτομέρειες αυτές δεν είναι έτσι διαρρυθμισμένες ώστε να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει η κοινοτική έννομη τάξη.»

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 16 Η υπό κρίση προσφυγή πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Σεπτεμβρίου 1992 με τον αριθμό C-356/92 και η έγγραφη διαδικασία διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου. Στις 11 Σεπτεμβρίου 1992 πρωτοκολλήθηκαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου και δύο άλλες προσφυγές, με τους αριθμούς C-355/92 και C-357/92. Στις 24 Σεπτεμβρίου 1992 πρωτοκολλήθηκε μια τέταρτη υπόθεση με τον αριθμό C-370/92.

- 17 Με διάταξη της 3ης Νοεμβρίου 1992, οι τέσσερις υποθέσεις ενώθηκαν προκειμένου να συνεδिकाασθούν προς διευκόλυνση της διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.
- 18 Με διάταξη της 18ης Μαρτίου 1993, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επέτρεψε στο Ηνωμένο Βασίλειο να παρέμβει προς στήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής.
- 19 Μετά την από 1ης Αυγούστου 1993 έναρξη της ισχύος της αποφάσεως 93/350/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 1993, με την οποία τροποποιήθηκε η απόφαση 88/591/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ, περί ιδρύσεως πρωτοβαθμίου δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 144, σ. 21), οι ενωθείσες υποθέσεις διαβιβάστηκαν στο Πρωτοδικείο με διάταξη του Δικαστηρίου της 27ης Σεπτεμβρίου 1993. Πρωτοκολλήθηκαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου με τους αριθμούς T-455/93, T-454/93, T-456/93 και T-457/93, αντιστοίχως.
- 20 Με επιστολή της 6ης Ιουνίου 1994, οι προσφεύγοντες στις υποθέσεις T-455/93, T-456/93 και T-457/93 ζήτησαν την αναστολή της διαδικασίας μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση του Δικαστηρίου επί της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-212/94 (απόφαση FMC). Με διάταξη της 25ης Οκτωβρίου 1994 το Πρωτοδικείο ανέστειλε τη διαδικασία στις τέσσερις υποθέσεις.
- 21 Μετά την έκδοση της αποφάσεως FMC στις 8 Φεβρουαρίου 1996, το Πρωτοδικείο, με έγγραφο της 26ης Μαρτίου 1996, ζήτησε από τους διαδίκους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ως προς τη συνέχιση της διαδικασίας.
- 22 Στις 24 Απριλίου 1996 η Επιτροπή κατέθεσε τις παρατηρήσεις της και υποστήριξε ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν συμφέρον στη συνέχιση της διαδικασίας διότι τα επιχειρήματά τους εξετάστηκαν με την απόφαση FMC. Με επιστολές της 3ης και της 17ης Μαΐου 1996, οι προσφεύγοντες υπογράμμισαν, στην υπό κρίση υπόθεση, ότι η περίπτωσή τους διαφέρει, καθόσον ασχολούνται με εξαγωγές ζωντανών προβάτων, και παρατήρησαν ότι η απόφαση FMC αφορά μόνο τα συμφέροντα των εξαγωγέων κρέατος.

23 Με επιστολές της 4ης Σεπτεμβρίου, 8ης Ιουλίου και 27ης Αυγούστου 1996, οι προσφεύγοντες στις υποθέσεις T-454/93, T-456/93 και T-457/93 δήλωσαν στο Πρωτοδικείο ότι επιθυμούν να παραιτηθούν από τις προσφυγές. Οι υποθέσεις αυτές διαγράφηκαν από το Πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου, με διάταξη του προέδρου του τετάρτου τμήματος της 2ας Οκτωβρίου 1996.

24 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή αποδείξεων. Αποφάσισε πάντως να θέσει ορισμένες ερωτήσεις στην Επιτροπή, η οποία απάντησε στις 30 Αυγούστου 1996. Οι διάδικοι αγόρευαν κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 21ης Νοεμβρίου 1996.

25 Οι προσφεύγοντες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή,

— να ακυρώσει το άρθρο 2 του κανονισμού 1922/92,

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

26 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή,

— να καταδικάσει τους προσφεύγοντες στα δικαστικά έξοδα.

- 27 Το Ηνωμένο Βασίλειο ζητεί από το Πρωτοδικείο να απορρίψει την προσφυγή.

Σκεπτικό

- 28 Εν προκειμένω δεν αμφισβητείται από την καθής ούτε από το παρεμβαίνον, πράγμα που εξάλλου αποδεικνύεται, ότι το επιδικίο άρθρο αφορά άμεσα και ατομικά τους προσφεύγοντες κατά την έννοια του άρθρου 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ. Επομένως η προσφυγή είναι παραδεκτή.

Ως προς το παραδεκτό του ισχυρισμού της ελλείψεως κύρους του άρθρου 2 του κανονισμού 1922/92 όσον αφορά το εμπόριο ζώντων ζώων

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 29 Με τις επιστολές που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 22 ανωτέρω και, ακριβέστερα, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγοντες επιδίωξαν να διαχωρίσουν την περίπτωση του εμπορίου ζώντων ζώων από το εμπόριο προβείου κρέατος ισχυριζόμενοι ότι η απόφαση FMC αφορά μόνο το εμπόριο προβείου κρέατος. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η απόφαση FMC, καίτοι διαπιστώνει το κύρος του επιδικίου άρθρου, αφορά μόνο το εμπόριο προβείου κρέατος καθόσον, σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες, τα προϊόντα έπρεπε να εξαχθούν εντός 21 ημερών μετά την καταβολή της προμοδίσεως στον επιχειρηματία που ήταν, κατά κανόνα, ο παραγωγός. Πράγματι, σε τέτοιες περιπτώσεις, ο υπολογισμός του clawback με βάση τον μέσο όρο της προμοδίσεως που καταβλήθηκε επί περίοδο τεσσάρων εβδομάδων είχε όλες τις πιθανότητες να καταλήξει σε αποτέλεσμα παραπλήσιο του ποσού των προμοδίσεων που καταβλήθηκαν στην πραγματικότητα. Αντιθέτως, όσον αφορά το εμπόριο ζώντων ζώων, δεδομένου ότι τα πρόβατα πρέπει να τεθούν σε καραντίνα επί 30 ημέρες πριν από την εξαγωγή, η ημερομηνία θέσεως σε καραντίνα λογίζεται ως ημερομηνία εξαγωγής, για την εφαρμογή του κανόνα των 21 ημερών, πλην όμως το clawback υπολογίζεται κατά την ημερομηνία της πραγματικής εξαγωγής, έτσι ώστε το ποσό του διαφέρει ριζικά από το ποσό της πράγματι χορηγηθείσας προμοδίσεως. Επιπλέον, δεδομένου ότι τα πρόβατα εξακολουθούν να παχαίνουν κατά τη διάρκεια της καραντίνας, το clawback υπολογίζεται επί μεγαλύτερου βάρους από

αυτού επί του οποίου υπολογίστηκε η προμοδότηση. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγοντες ζήτησαν να προσκομίσουν έκθεση πραγματογνωμοσύνης που διενεργήθηκε για λογαριασμό τους επί του ζητήματος αυτού.

- 30 Τόσο η Επιτροπή όσο και το Ηνωμένο Βασίλειο αντιτάχθηκαν στην προσκόμιση της εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης μετά την περάτωση της έγγραφης διαδικασίας, για τον λόγο ότι δεν είχαν την ευκαιρία να λάβουν γνώση πριν από την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Εν πάση περιπτώσει υποστήριξαν ότι ο ισχυρισμός αυτός εξέρχεται του αντικειμένου της προσφυγής, όπως αυτό οριοθετήθηκε αρχικά και είναι απαράδεκτος, βάσει του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 31 Το άρθρο 38, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, που είχε εφαρμογή κατά τον χρόνο κινήσεως της διαδικασίας και έχει ακριβώς την ίδια διατύπωση με το άρθρο 44, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ορίζει ότι το δικόγραφο της προσφυγής περιέχει, μεταξύ άλλων, το αντικείμενο της διαφοράς και συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση. Το άρθρο 42, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, που αντιστοιχεί στο άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, απαγορεύει την προβολή νέων ισχυρισμών κατά τη διάρκεια της δίκης εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκλυψαν κατά τη διαδικασία.
- 32 Δεδομένου ότι οι κανόνες που διέπουν την εφαρμογή του συστήματος της μεταβλητής προμοδότησης για σφαγή είχαν εφαρμογή, σε κάθε κρίσιμη περίοδο, τόσο στο εμπόριο ζώντων ζώων όσο και στο εμπόριο προβείου κρέατος, η ιδιαίτερη κατάσταση των εμπόρων ζώντων ζώων ήταν οπωσδήποτε γνωστή εξ αρχής στους προσφεύγοντες, οι οποίοι και μπορούσαν να την επικαλεστούν με το δικόγραφο της προσφυγής, στο πλαίσιο χωριστού ισχυρισμού. Η έκβαση της αποφάσεως FMC δεν αποτελεί νέο νομικό ή πραγματικό στοιχείο που θα έδινε τη δυνατότητα στους προσφεύγοντες να επικαλεστούν την εξαίρεση από τον κανόνα του άρθρου 48, παράγραφος 2. Επομένως ο ισχυρισμός αυτός είναι απαράδεκτος και γι' αυτό τον λόγο το Πρωτοδικείο αρνήθηκε, ήδη κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, να δεχθεί ως αποδεικτικό στοιχείο την έκθεση πραγματογνωμοσύνης που ζήτησαν να προσκομίσουν οι προσφεύγοντες.

33. Εν πάση περιπτώσει, η διαδικασία που έχουν κινηήσει οι προσφεύγοντες ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου εξακολουθεί να εκκρεμεί έτσι ώστε το απαράδεκτο του προσθέτου αυτού ισχυρισμού δεν τους αφαιρεί τη δυνατότητα να προβάλουν τον ίδιο ισχυρισμό στο πλαίσιο της εθνικής διαδικασίας. Πράγματι, το εθνικό δικαστήριο είναι αρμόδιο να εξετάσει μήπως στην περίπτωση των προσφευγόντων αρμόζει, λόγω της καταστάσεώς τους, διαφορετική λύση από αυτήν που δόθηκε με την απόφαση FMC και, αν το κρίνει αναγκαίο, να υποβάλει ενδεχομένως στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα περί το κοινοτικό δίκαιο, βάσει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ.
34. Οι προσφεύγοντες προβάλλουν επίσης δύο άλλους ισχυρισμούς προς στήριξη του αιτήματος ακυρώσεως και συγκεκριμένα παραβίαση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης αφενός και παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας αφετέρου.

Επί του πρώτου ισχυρισμού, της παραβιάσεως των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

Επιχειρήματα των προσφευγόντων

35. Ο πρώτος ισχυρισμός υποδιαιρείται σε δύο σκέλη. Το πρώτο στηρίζεται στους κανόνες του αγγλικού δικαίου περί αναζητήσεως των ποσών που εισπράχθηκαν παρανόμως από τη δημόσια αρχή. Το δεύτερο αφορά τους όρους αποδόσεως που καθορίζει το επίδικο άρθρο.

— Πρώτο σκέλος του ισχυρισμού, που στηρίζεται στο αγγλικό δίκαιο περί αναζητήσεως αχρεωστήτου

36. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η εν λόγω διάταξη παραβιάζει τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, διότι κατά τον χρόνο ασκήσεως των προσφυγών τους, μπορούσαν

νομίμως να προσδοκούν ότι θα ανακτούσαν τα ποσά που τους οφείλονταν σύμφωνα με τις αρχές του αγγλικού δικαίου. Οι προσφεύγοντες διευκρινίζουν ότι προσέφυγαν στον αγγλικό High Court και ζήτησαν να τους επιστραφούν τα ποσά που είχαν καταβάλει ως clawback πριν από την έκδοση της αποφάσεως Lomas. Στο πλαίσιο των αγωγών αυτών επικαλέστηκαν κυρίως το δικαίωμά τους προς ανάκτηση ολοκλήρων των ποσών που είχαν καταβάλει, λόγω του ότι δεν υπήρχε νομική βάση επιτρέπουσα στις εθνικές αρχές να επιβάλλουν το clawback. Επικουρικώς υποστήριξαν ότι, ακόμη και αν ο οργανισμός παρεμβάσεως είχε το δικαίωμα να επιβάλλει το clawback, δεν υπήρξε νόμιμο ένταλμα πληρωμής, δεδομένου ότι όλα τα εντάλματα που εκδόθηκαν στηρίχθηκαν, για τον υπολογισμό του οφειλομένου ποσού, σε μια άκυρη διάταξη, δηλαδή στο άρθρο 4 του κανονισμού 1633/84. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, ακόμη επικουρικότερον, ότι έχουν το δικαίωμα να ανακτήσουν τη διαφορά μεταξύ του clawback που τους επιβλήθηκε και των ποσών που θα είχαν καταβάλει αν είχε εφαρμοστεί ένα νόμιμο σύστημα υπολογισμού.

37 Κατά την άποψή τους, το Δικαστήριο δέχθηκε ρητά με την απόφαση Lomas ότι το εθνικό δικαστήριο είναι αρμόδιο να προσδιορίσει το δικαίωμα ανακτήσεως των οικείων ποσών. Αναγνωρίζουν ότι το Δικαστήριο φαίνεται να υιοθέτησε την άποψη ότι μπορεί να επιστραφεί μόνον η διαφορά μεταξύ του clawback και της προμοδοτήσεως. Φρονούν πάντως ότι το Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε οριστικά επί του σημείου αυτού, διότι ουδέποτε προσδιόρισε τους κανόνες που θα πρέπει να διέπουν την επιστροφή. Αντιθέτως φαίνεται ότι άφησε στα εθνικά δικαστήρια το ζήτημα του προσδιορισμού των εφαρμοστέων κανόνων, αφού η σκέψη 30 της αποφάσεως αναφέρεται σε όλους όσους άσκησαν προσφυγή «κατά το ισχύον εθνικό δίκαιο». Κατά συνέπεια, το εθνικό δικαστήριο είναι αρμόδιο να κρίνει αν το δικαίωμα επιστροφής περιορίζεται μόνο στη διαφορά μεταξύ του clawback και της πράγματι χορηγηθείσας προμοδότησης ή αν οι προσφεύγοντες έχουν, εκ πρώτης όψεως, το δικαίωμα να ανακτήσουν ολόκληρα τα καταβληθέντα ποσά, υπό την επιφύλαξη τυχόν βασίμων επιχειρημάτων περί του εναντίου που θα μπορούσε να προβάλλει ο οργανισμός παρεμβάσεως, όπως το περί αδικαιολογήτου πλουτισμού.

38 Κατά την άποψη των προσφευγόντων, από τις αρχές που διατύπωσε το House of Lords στην υπόθεση Woolwich Equitable Building Society κατά Inland Revenue Commissioners (1993, AC 70, στο εξής: υπόθεση Woolwich E B S) προκύπτει ότι έχουν εκ πρώτης όψεως το δικαίωμα να τους επιστραφεί ολόκληρο το clawback που κατέβαλαν, υπό την επιφύλαξη βασίμων επιχειρημάτων περί του εναντίου που θα προέβαλλε η καθής. Το επίδικο άρθρο, που αντικαθιστά τις εθνικές διατάξεις περί αναζητήσεως αχρεωστήτου, προσβάλλει τη δικαιο-

λογημένη εμπιστοσύνη των προσφευγόντων στο θέμα αυτό καθώς και την αρχή της ασφάλειας δικαίου, διότι καθιστά δυσχερέστερη τη διαδικασία ανακτήσεως των οικείων ποσών. Ενώ κατά το αγγλικό δίκαιο τα καταβληθέντα ποσά επιστρέφονται καταρχήν ολόκληρα, υπό την επιφύλαξη τυχόν περι του εναντίου βασιμίων επιχειρημάτων, το επίδικο άρθρο απαλλάσσει τον οργανισμό παρεμβάσεως από το βάρος της προβολής επιχειρημάτων περι του εναντίου και υποχρεώνει τους προσφεύγοντες να περιορίσουν τις αξιώσεις τους στη διαφορά μεταξύ του ποσού που έπρεπε να καταβληθεί και του πράγματι καταβληθέντος.

- 39 Τέλος οι προσφεύγοντες φρονούν ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη, βάσει του άρθρου 176 της Συνθήκης ΕΚ, να θεσπίσει την επίδικη διάταξη.

— Δεύτερο σκέλος του ισχυρισμού, που αφορά τους όρους επιστροφής που καθορίζει το επίδικο άρθρο

- 40 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η μέθοδος επιστροφής που προβλέπει το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του επιδικίου άρθρου εμφανίζει το ίδιο ελάττωμα όπως και η μέθοδος υπολογισμού του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1633/84, που το Δικαστήριο κήρυξε ανίσχυρο με την απόφαση Lomas. Πράγματι, οι δύο μέθοδοι είναι παραπλήσιες, δεδομένου ότι η επίδικη μέθοδος προβλέπει την επιστροφή της διαφοράς μεταξύ του πράγματι καταβληθέντος clawback και του μέσου ποσού των πριμοδοτήσεων που έχουν καθοριστεί για την εβδομάδα εξόδου των εμπορευμάτων και για τις τρεις προηγούμενες εβδομάδες, ενώ το άρθρο 4, παράγραφος 1, καθόρισε το clawback στο ποσό της πριμοδοτήσεως για την εβδομάδα κατά την οποία τα οικεία προϊόντα εξήλθαν του Ηνωμένου Βασιλείου.

- 41 Ως προς την εναλλακτική μέθοδο που προβλέπει το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του επιδικίου άρθρου, που δίνει στους επιχειρηματίες το δικαίωμα να λάβουν τη διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος clawback και της πράγματι χορηγηθείσας πριμοδοτήσεως για τα ίδια προϊόντα, οι προσφεύγοντες φρονούν ότι τους επιβάλλει το βάρος μιας αποδείξεως που είναι αδύνατο να προσκομίσουν για τον απλούστατο λόγο ότι οι εν λόγω πριμοδοτήσεις καταβλήθηκαν στους κτηνοτρόφους και όχι στους εξαγωγείς, οι οποίοι επομένως αδυνατούν να αποδείξουν με κάποια ακρίβεια το ποσό των πριμοδοτήσεων που χορηγήθηκαν.

Τα επιχειρήματα της Επιτροπής και του Ηνωμένου Βασιλείου

42 Απαντώντας στο πρώτο σκέλος του ισχυρισμού η Επιτροπή παρατηρεί ότι πολυάριθμοι λόγοι αποκλείουν το ενδεχόμενο να προσδοκούσαν δικαιολογημένα οι προσφεύγοντες να τους επιστραφεί ολόκληρο το ποσό του καταβληθέντος clawback. Πρώτον, με την απόφαση Lomas κρίθηκε ότι οι προσφεύγοντες δεν είχαν δικαίωμα επιστροφής ολόκληρου του ποσού του clawback που κατέβαλαν αλλά μόνο της διαφοράς μεταξύ της χορηγηθείσας προμολόγησης και του καταβληθέντος clawback, στην περίπτωση όπου το clawback ήταν υψηλότερο της προμολόγησης. Δεύτερον, όταν οι προσφεύγοντες προσέφυγαν ενώπιον του High Court δεν ήταν καν βέβαιο ότι η μέθοδος υπολογισμού του clawback δεν ήταν έγκυρη, δεδομένου ότι το Δικαστήριο δεν είχε ακόμα εκδώσει την απόφαση Lomas. Ομοίως, δεδομένου ότι η απόφαση του House of Lords, την οποία επικαλούνται οι προσφεύγοντες, εκδόθηκε στις 20 Ιουλίου 1992, μετά τη θέσπιση του επιδικίου άρθρου, η Επιτροπή δεν αντιλαμβάνεται πώς θα μπορούσε η απόφαση αυτή να τους εμπνεύσει οποιοσδήποτε δικαιολογημένες προσδοκίες. Είναι σαφές ότι, πριν από την έκδοση της αποφάσεως, δεν υπήρχε δικαίωμα ανακτήσεως, κατά το common law, σε περιπτώσεις όπως η υπό κρίση. Μάλιστα οι προσφεύγοντες όφειλαν να προβλέψουν ότι, αν το Δικαστήριο ακύρωνε με την απόφαση Lomas τη μέθοδο υπολογισμού που προβλέπει το άρθρο 4 του κανονισμού 1633/84, η Επιτροπή δεν θα είχε άλλη επιλογή παρά να θεσπίσει μια διάταξη όπως η επιδική προκειμένου να ανταποκριθεί στην υποχρέωση που υπέχει από το άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΚ. Τέλος, η ερμηνεία που δίνουν οι προσφεύγοντες σε ορισμένες φράσεις από τη σκέψη 30 της αποφάσεως Lomas, όσον αφορά τις προσφυγές που ασκήθηκαν «κατά το ισχύον εθνικό δίκαιο», είναι τελείως εσφαλμένη.

43 Η Επιτροπή αντικρούει το δεύτερο σκέλος του ισχυρισμού παρατηρώντας ότι δεν θα πρέπει να ήταν αδύνατο για έναν εξαγωγέα να προσδιορίσει το ποσό της καταβληθείσας προμολόγησης για τα προϊόντα, για τα οποία καταβλήθηκε στη συνέχεια το clawback. Η Επιτροπή δέχεται πάντως ότι αυτό ήταν ίσως δύσκολο και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο το επιδικίο άρθρο προβλέπει και μια δεύτερη μέθοδο επιστροφής. Αυτή η δεύτερη μέθοδος αποτελεί μια δίκαιη λύση για όσους ζημιώθηκαν από την παράνομη μέθοδο που πρόβλεπε το άρθρο 4 του κανονισμού 1633/84.

- 44 Το Ηνωμένο Βασίλειο φρονεί ότι ο πρώτος ισχυρισμός στηρίζεται σε εσφαλμένη βάση καθόσον έχει ως αφετηρία την υπόθεση ότι οι προσφεύγοντες έχουν δικαίωμα να ανακτήσουν όλα τα ποσά που κατέβαλαν ως clawback, ενώ από την απόφαση Lomas προκύπτει ότι το δικαίωμά τους στην επιστροφή χρηματικού ποσού περιορίζεται αυστηρώς στα καθ' υπέρβαση καταβληθέντα ποσά. Είναι σαφές ότι, ακόμη και αν το επίδικο άρθρο δεν είχε θεσπιστεί, οι προσφεύγοντες θα όφειλαν να αποδεξούν, σύμφωνα με τους εθνικούς κανόνες που διέπουν το βάρος της αποδείξεως, τα ποσά που υποστηρίζουν ότι κατέβαλαν καθ' υπέρβαση. Η απόφαση του House of Lords που επικαλούνται οι προσφεύγοντες δεν περιέχει κανένα στοιχείο ικανό να μεταβάλει αυτό το βάρος αποδείξεως. Η μόνη συνέπεια που απορρέει από τη θέσπιση του επίδικου άρθρου είναι η ύπαρξη μιας δεύτερης μεθόδου επιστροφής που σκοπεύει να μειώσει τις δυσχέρειες που θα αντιμετώπιζαν ενδεχομένως οι προσφεύγοντες προκειμένου να προσκομίσουν την απόδειξη της οποίας φέρουν το βάρος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

— Επί του πρώτου σκέλους του ισχυρισμού, που στηρίζεται στο αγγλικό δίκαιο περί αναζητήσεως αχρεωστήτου

- 45 Πριν από την έκδοση της αποφάσεως Lomas, οι αιτήσεις πληρωμής του clawback δεν στερούνταν παντελώς νομικής βάσεως, παρά το γεγονός ότι με την απόφαση αυτή κηρύχθηκε ανίσχυρο το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1633/84 (βλ. σκέψη 9 ανωτέρω).
- 46 Κηρύσσοντας ανίσχυρο το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι κάθε είσπραξη χρηματικού ποσού κατά την εξαγωγή προς άλλο κράτος μέλος συνιστά μεν κατ' αρχήν εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων εντός της κοινής αγοράς, πλην όμως μπορεί να δικαιολογηθεί στο πλαίσιο οργανώσεως αγοράς που δεν έχει ακόμη ενοποιηθεί πλήρως, όταν προορίζεται για την αντιστάθμιση των ανισοτήτων που απορρέουν από τον ατελή χαρακτήρα της οργανώσεως αυτής, με σκοπό να καταστεί δυνατό για τα προϊόντα που καλύπτονται από αυτή να κυκλοφορούν υπό ίσους όρους χωρίς να νοθεύεται τεχνητά ο ανταγωνισμός μεταξύ παραγωγών διαφορετικών περιοχών (σκέψη 15 της αποφάσεως Lomas). Για τον λόγο αυτό ο τρόπος εισπράξεως του clawback πρέπει να διαρρυθμιστεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε η εισφορά αυτή να εξουδετερώνει τα αποτελέσματα της προμηδοτήσεως κατά την έξοδο από τη συγκεκριμένη περιοχή των προϊόντων για τα οποία ίσχυσε αυτό το μέτρο ενισχύσεως, χωρίς όμως το σύστημα αυτό να

συνιστά πλεονέκτημα για τους παραγωγούς της περιοχής αυτής, πράγμα που θα συνέβαινε αν το εισπραττόμενο ως clawback ποσό ήταν χαμηλότερο του ποσού της χορηγηθείσας προμοδότησης, ούτε να επηρεάζει δυσμενώς την ανταγωνιστική της θέση, πράγμα που θα συνέβαινε όταν το clawback υπερβαίνει την προμοδότηση (σχέψη 17 της αποφάσεως Lomas).

47 Η κρίση του Δικαστηρίου δηλαδή δεν αφορούσε την επιβολή του clawback ως αρχή αλλά το γεγονός ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, δεν εξασφάλιζε ότι η μέθοδος υπολογισμού του clawback θα επιτύγγανε τον σκοπό της, δηλαδή να εξουδετερώνει το αποτέλεσμα της προμοδότησεως κατά την εξαγωγή των προϊόντων. Αυτό επιβεβαίωσε το Δικαστήριο με την απόφαση FMC με την οποία έκρινε ότι η είσπραξη του clawback είναι έγκυρη κατ' αρχήν (σχέψη 28). Εξάλλου η παντελής έλλειψη εισπράξεως clawback θα προκαλούσε ακόμα εντονότερη στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των παραγωγών και θα ήταν ασυμβίβαστη με την αρχή επί της οποίας στηρίζεται η είσπραξη του clawback. Συνεπώς ένα κράτος μέλος που έκανε χρήση της δυνατότητας να καταβάλλει μεταβλητή προμοδότηση για σφαγή είχε την υποχρέωση, κατά το κοινοτικό δίκαιο, να εφαρμόζει το σύστημα αυτό κατά τρόπο ώστε να μην παραβιάζεται η αρχή αυτή.

48 Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η υποχρέωση της αρμόδιας αρχής του Ηνωμένου Βασιλείου να απαιτεί την καταβολή του clawback κατά την εξαγωγή των προϊόντων για τα οποία είχε χορηγηθεί προμοδότηση δεν απέρρεε από το άρθρο 4 του κανονισμού 1633/84, αλλά από το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 1837/80, όπως τροποποιήθηκε στη συνέχεια με τον κανονισμό 871/84, και στη συνέχεια από το άρθρο 24, παράγραφος 5, του κανονισμού 3013/89, που όριζε ότι κατά την έξοδο των προϊόντων από το οικείο κράτος μέλος εισπράττεται το ισόποσο της προμοδότησεως. Παρά την απόφαση Lomas, ένα κράτος μέλος που είχε κάνει χρήση της δυνατότητας να καταβάλλει μεταβλητή προμοδότηση για σφαγή βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1837/80, όπως τροποποιήθηκε στη συνέχεια, είχε την υποχρέωση να φροντίσει ώστε να εισπράττεται ένα ποσό ίσο προς την καταβληθείσα προμοδότηση για τα προϊόντα που εξέρχονται του εδάφους του. Επομένως, η εκ μέρους μιας εθνικής αρχής αξίωση της καταβολής clawback βάσει του άρθρου 4 του κανονισμού 1633/84 δεν στερούνταν παντελώς νομικής βάσεως παρά την εκ των υστέρων διαπίστωση της ελλείψεως κύρους των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού.

- 49 Εξάλλου, οι επιχειρηματίες στους οποίους καταβλήθηκαν πριμοδοτήσεις πριν από την έκδοση της αποφάσεως Lomas είχαν πλήρη επίγνωση των όρων λειτουργίας του συστήματος αυτού κατά το κοινοτικό δίκαιο. Πρέπει να υποτεθεί ότι οι επιχειρηματίες δέχονταν ότι θα έπρεπε να καταβληθεί το ισόποσο της πριμοδοτήσεως σε περίπτωση εξαγωγής των προϊόντων. Αυτή η υποχρέωση επιστροφής της πριμοδοτήσεως αποτελούσε αναπόσπαστο τμήμα της εφαρμογής του συστήματος των μεταβλητών πριμοδοτήσεων κατά το κοινοτικό δίκαιο. Επομένως, οι επιχειρηματίες που είχαν λάβει πριμοδότηση για ορισμένα προϊόντα δεν μπορούσαν να τρέφουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς το δικαίωμα να διατηρήσουν την πριμοδότηση σε περίπτωση εξαγωγής των εν λόγω προϊόντων. Οι προσφεύγοντες δέχονται με τα υπομνήματά τους ότι κατέβαλαν, πριν από την έκδοση της αποφάσεως Lomas, τα ποσά που κλήθηκαν να καταβάλουν ως clawback, πιστεύοντας ότι είχαν εκ του νόμου την υποχρέωση να τα καταβάλουν. Με άλλα λόγια, όταν απέκτησαν τα προϊόντα από τους επιχειρηματίες που είχαν λάβει την πριμοδότηση γνώριζαν ότι η πριμοδότηση θα έπρεπε να επιστραφεί σε περίπτωση εξαγωγής των προϊόντων.
- 50 Κατά το μέτρο που οι προσφεύγοντες επικαλούνται αρχές του αγγλικού δικαίου προς στήριξη του ισχυρισμού τους, πρέπει να σημειωθεί ότι η εφαρμογή του συστήματος που προβλέπει ο αγγλικός νόμος πηγάζει από μέτρα που θεσπίστηκαν κατ' εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Λαμβανομένης υπόψη της θεμελιώδους επιταγής που χαρακτηρίζει τη λειτουργία του συστήματος της μεταβλητής πριμοδότησης, δηλαδή της ανάγκης να εξαλειφθεί κάθε τεχνητή στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των παραγωγών των διαφόρων περιοχών, οι προσφεύγοντες δεν μπορούσαν να ελπίζουν ότι θα αποφύγουν να καταβάλουν το clawback. Αντίθετα με όσα υποστηρίζουν, επομένως, οι αιτήσεις επιστροφής δεν μπορούσαν να εξεταστούν και να γίνουν δεκτές κατά το αγγλικό δίκαιο, μετά την έκδοση της αποφάσεως Lomas, κατά την έννοια της επιστροφής ολοκλήρου του εισπραχθέντος clawback στους επιχειρηματίες και όχι μόνο της διαφοράς μεταξύ του clawback και του ποσού της πράγματι καταβληθείσας πριμοδότησης.
- 51 Βεβαίως η ερμηνεία και η εφαρμογή του εθνικού δικαίου εμπίπτουν αποκλειστικά στην αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων, πλην όμως ο διάδικος που επικαλείται την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου, βάσει ενός ειδικού δικαιώματος που αντλεί από το εθνικό δίκαιο, οφείλει να αποδείξει επαρκώς την ύπαρξη αυτού του

δικαιώματος. Εν προκειμένω όμως οι προσφεύγοντες, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι το δικαίωμά τους να ανακτήσουν το clawback που εισπράχθηκε παράνομα πριν από τις 10 Μαρτίου 1992 πρέπει να προσδιοριστεί βάσει του αγγλικού δικαίου, δεν απέδειξαν ότι το αγγλικό δίκαιο τους παρείχε πράγματι τη δυνατότητα, μετά την εν λόγω ημερομηνία, να τρέφουν δικαιολογημένες προσδοκίες κατά την έννοια που υποστηρίζουν.

52 Είναι σαφές ότι η απόφαση του House of Lords στην υπόθεση Woolwich E B S (βλ. σκέψη 38 ανωτέρω), αποτέλεσε, όταν εκδόθηκε, στις 20 Ιουλίου 1992, σημαντική μεταβολή στο μέχρι τότε ισχύον δίκαιο όσον αφορά τις αιτήσεις περί επιστροφής ποσών που είχαν καταβληθεί υπό επιφύλαξη σε δημόσια αρχή βάσει αξιώσεως η οποία εκ των υστέρων κρίθηκε καταχρηστική. Αυτό προκύπτει σαφώς από τις παρατηρήσεις όλων των μελών του House of Lords, όπως λ.χ. του Lord Browne-Wilkinson ο οποίος, διατυπώνοντας την άποψη της πλειοψηφίας, δήλωσε ότι όλα τα μέλη συμφωνούν ότι, «στο παρόν στάδιο εξελίξεως του δικαίου, οι επιβαρύνσεις που καταβλήθηκαν υπό επιφύλαξη κατόπιν καταχρηστικής αξιώσεως δεν μπορούν να επιστραφούν βάσει του common law (...). Το ζήτημα επί του οποίου δεν υπάρχει ομοφωνία είναι το αν αρμόζει να δοθεί νέα ερμηνεία στις αρχές επί των οποίων στηρίζεται η λύση αυτή έτσι ώστε να αναγνωριστεί δικαίωμα ανακτήσεως ορισμένων ποσών υπό τις περιστάσεις αυτές. Επί του σημείου αυτού συμμερίζομαι την άποψη του (...) Lord Goff, φρονώ δηλαδή ότι, για τους λόγους που εκθέτει ο συνάδελφος, αυτή η λύση πρέπει να γίνει δεκτή».

53 Όσον αφορά τις προϋποθέσεις γενέσεως του δικαιώματος επιστροφής και ειδικότερα τη δυνατότητα επικλήσεως του αδικαιολογήτου πλουτισμού του αιτούντος προκειμένου να μην του αναγνωριστεί το δικαίωμα να ανακτήσει ποσά που καταχρηστικώς αξίωσε και αχρεωστήτως έλαβε ορισμένη δημόσια αρχή, το House of Lords αναφέρθηκε στην απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Νοεμβρίου 1983, 199/82, San Giorgio (Συλλογή 1983, σ. 3595). Με την απόφαση εκείνη, το Δικαστήριο έκρινε ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει την εφαρμογή εθνικού νομικού συστήματος που απαγορεύει την απόδοση επιβαρύνσεων όταν αυτή συνεπάγεται αδικαιολόγητο πλουτισμό των δικαιούχων ακόμη και αν οι εν λόγω επιβαρύνσεις εισπράχθηκαν από την εθνική αρχή κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου. Όπως ομολογούν οι ίδιοι οι προσφεύγοντες με τα υπομνήματά τους, το εθνικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου εκκρεμούν ακόμη οι αγωγές τους είναι αρμόδιο να κρίνει αν η επιστροφή ολοκλήρων ή μέρους των ποσών που αξιώνουν προσκρούει σε θεωρήσεις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού.

- 54 Υπό το φως των ανωτέρω σκέψεων, οι προσφεύγοντες δεν απέδειξαν ότι μπορούσαν δικαιολογημένα να τρέφουν την παραμικρή ελπίδα, στηριζόμενοι στα πραγματικά περιστατικά ή στο εθνικό δίκαιο, ότι θα τους επιστραφεί ολόκληρο το clawback που είχε καταβληθεί πριν από την έκδοση της απόφασης Lomas. Δεν απέδειξαν εξάλλου ότι παραβιάστηκε η αρχή της ασφάλειας δικαίου (την οποία έλαβε επίσης υπόψη το Δικαστήριο με την απόφαση FMC — βλ. τη σκέψη 26 της απόφασης εκείνης, στην οποία παρατίθεται το πρώτο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου).
- 55 Επομένως, το πρώτο σκέλος του ισχυρισμού πρέπει να απορριφθεί.
- Επί του δευτέρου σκέλους του ισχυρισμού, που αναφέρεται στους όρους επιστροφής που καθορίζει το επίδικο άρθρο
- 56 Πρέπει να σημειωθεί ότι η παράγραφος 1 του επιδικίου άρθρου συνιστά ακριβώς την εκτέλεση της απόφασης Lomas όσον αφορά την κρίση της ελλείψεως κύρους, επιβεβαιώνοντας το δικαίωμα των επιχειρηματιών στην επιστροφή της διαφοράς μεταξύ του clawback που κατέβαλαν και του ποσού της προμοδοτήσεως που χορηγήθηκε πράγματι για τα ίδια προϊόντα, μέθοδο υπολογισμού την οποία έκρινε έγκυρη το Δικαστήριο με την απόφαση FMC (σκέψεις 34 έως 36 και 45).
- 57 Η εναλλακτική μέθοδος υπολογισμού του επιστρεπτέου ποσού στηρίζεται στον μέσο όρο των προμοδοτήσεων που καθορίστηκαν για περίοδο τεσσάρων εβδομάδων. Αυτή η εναλλακτική λύση προβλέφθηκε για να ληφθούν υπόψη οι δυσκολίες που αντιμετώπιζαν ορισμένοι τουλάχιστον επιχειρηματίες προκειμένου να αποδείξουν τα ποσά των προμοδοτήσεων που χορηγήθηκαν πράγματι στους εμπόρους από τους οποίους απέκτησαν τα οικεία προϊόντα. Το γεγονός ότι προβλέφθηκε η εναλλακτική αυτή λύση δεν επηρεάζει το κύρος ενός κανόνα που θεσπίστηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 1837/80 και του άρθρου 24, παράγραφος 5, του κανονισμού 3013/89, ενός κανόνα τον οποίο το Δικαστήριο έκρινε έγκυρο με την απόφαση FMC (σκέψεις 37 έως 45).
- 58 Επομένως ο πρώτος ισχυρισμός των προσφευγόντων πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου ισχυρισμού, της παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 59 Οι προσφεύγοντες φρονούν ότι το άρθρο 2 του κανονισμού 1922/92 αντιβαίνει στην αρχή της αναλογικότητας καθόσον τους επιβαρύνει με μια απόδειξη που είναι αδύνατο να προσκομίσουν, προκειμένου να επιτύχουν την επιστροφή των ποσών που δικαιούνται. Το άρθρο αυτό έχει επίσης ως αποτέλεσμα ότι δεν τους δίνει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά μέσα παροχής εννόμου προστασίας που τους παρείχε το κοινοτικό δίκαιο (βλ. τις αποφάσεις του Δικαστηρίου San Giorgio, προπαρατεθείσα, και της 19ης Νοεμβρίου 1991, C-6/90 και C-9/90, Francovich κ.λπ., Συλλογή 1991, σ. I-5357) και συνιστά παράβαση, εκ μέρους της Επιτροπής, του καθήκοντος συνεργασίας που της επιβάλλει το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ.
- 60 Η Επιτροπή και το Ηνωμένο Βασίλειο αντιτάσσουν ότι οι μέθοδοι επιστροφής που καθορίζει το επίδικο άρθρο συνάδουν προς τον σκοπό του, που είναι η εφαρμογή της αρχής του clawback που θεσπίζει το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 1837/80 και η πλήρης εκτέλεση της αποφάσεως Lomas, και ότι οι μέθοδοι αυτές είναι επίσης αναγκαίες για την επίτευξη αυτού του σκοπού.
- 61 Κατά την Επιτροπή, την αρχή της αναλογικότητας θα παραβίαζε ακριβώς η εντολή επιστροφής ολοκλήρου του ποσού του clawback που κατέβαλαν οι προσφεύγοντες. Ένα τέτοιο μέτρο θα είχε ως αποτέλεσμα την αφαίρεση σημαντικών ποσών από τα κοινοτικά ταμεία προς όφελος των προσφευγόντων οι οποίοι δεν έχουν κανένα νόμιμο δικαίωμα επί των ποσών αυτών, πράγμα που θα τους παρείχε αδικαιολόγητο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους.
- 62 Το Ηνωμένο Βασίλειο παρατηρεί ότι το επίδικο μέτρο συνάδει προς την απόφαση Lomas και δεν είναι δυνατό να συνιστά προσβολή της αρχής της αναλογικότητας. Κατά την άποψή του, είναι απόλυτα λογικό ότι το πρόσωπο που ζητεί την επιστροφή ορισμένων αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών οφείλει να αποδείξει και την ύπαρξη και το ύψος του καθ' υπέρβαση καταβληθέντος ποσού.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 63 Πρέπει να σημειωθεί ότι το επίδικο άρθρο εφαρμόζεται στους επιχειρηματίες ή στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα που είχαν ήδη κινήσει, στο εθνικό επίπεδο και πριν από τις 10 Μαρτίου 1992, τις κατάλληλες διαδικασίες προκειμένου να ζητήσουν την επιστροφή του clawback που είχαν καταβάλει πριν απ' αυτή την ημερομηνία. Κινώντας τέτοιες διαδικασίες οι επιχειρηματίες είχαν ήδη δεσμευθεί να προσκομίσουν την απόδειξη που βαρύνει κάθε διάδικο ο οποίος ζητεί, στο πλαίσιο πολιτικής δίκης, την επιστροφή χρηματικού ποσού που του οφείλεται, δηλαδή να αποδείξει, κατά το εθνικό δίκαιο, το ακριβές ποσό το οποίο ισχυρίζεται ότι κατέβαλε αχρεωστήτως. Το επίδικο άρθρο δεν επηρεάζει καθόλου την κατάσταση αυτή, αλλ' απλώς επιβεβαιώνει το δικαίωμα αυτών των επιχειρηματιών στην επιστροφή της διαφοράς μεταξύ του clawback που κατέβαλαν και του ποσού της προμιοδοτήσεως που χορηγήθηκε πράγματι για τα οικεία προϊόντα. Η προθεσμία για την άσκηση τέτοιων αγωγών, υπό την επιφύλαξη ορισμένων διατάξεων του επιδικίου άρθρου, καθώς και το επίπεδο της αποδείξεως που απαιτείται για τον προσδιορισμό της εν λόγω διαφοράς σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση εξακολουθούν να διέπονται από τις σχετικές εθνικές δικονομικές διατάξεις (βλ. σχετικώς απόφαση FMC, σκέψεις 46 έως 77).
- 64 Οι δυσχέρειες ως προς την απόδειξη που επικαλούνται οι προσφεύγοντες δεν προέρχονται από τις διατάξεις του επιδικίου άρθρου, αλλ' από τον τρόπο κατά τον οποίο οι ίδιοι ασκούσαν την οικονομική τους δραστηριότητα κατά τον κρίσιμο χρόνο και ειδικότερα από το γεγονός ότι δεν ζήτησαν από τους εμπόρους, από τους οποίους αγόρασαν τα ζώα, να τους προμηθεύσουν τα κατάλληλα έγγραφα τα σχετικά με όλες τις προμιοδοτήσεις που είχαν λάβει. Όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση FMC, η επιβολή του βάρους της αποδείξεως στους εξαγωγείς δεν ήταν προδήλως ακατάλληλο μέτρο, και τόσο το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 1837/80 όσο και το άρθρο 24, παράγραφος 5, του κανονισμού 3013/89 όριζαν ότι το ποσό του clawback είναι ισοδύναμο του ποσού της προμιοδοτήσεως. Έτσι ένας ενημερωμένος έμπορος, ο οποίος γνώριζε ότι όφειλε να καταβάλει clawback κατά την εξαγωγή των προϊόντων, όφειλε να λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε να εφοδιαστεί με τις αποδείξεις που θα χρειαζόταν να προσκομίσει σε κάποιο στάδιο προκειμένου να αποδείξει τα οικεία ποσά (σκέψη 36).
- 65 Επομένως, ο δεύτερος ισχυρισμός των προσφευγόντων δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

66 Απ' όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

67 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγοντες ηττήθηκαν, η δε Επιτροπή είχε ζητήσει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα. Το Ηνωμένο Βασίλειο που παρενέβη υπέρ της Επιτροπής θα φέρει τα δικά του έξοδα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 87, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει τους προσφεύγοντες αλληλεγγύως στα δικαστικά έξοδα.

3) Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας φέρει τα δικά του έξοδα.

Lenaerts

Lindh

Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Ιουλίου 1997.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

K. Lenaerts